

СЕНС ТА ІСТОРИЧНЕ ПОХОДЖЕННЯ
«КРИЛАТИХ» ВИРАЗІВ НА ЛАТИНІ. ВПЛИВ АНТИЧНОСТІ НА СУЧАСНИЙ
СВІТОГЛЯД: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ

ДЗ ДМА МОЗ УКРАЇНИ

Лоцинова І.С.

Квінт Горацій — поет «золотого віку» римської літератури, який писав свої твори на латині. Він є славнозвісний своїм виразом "*Carpe diem*", що означає "живи справжнім". Якщо перекладати дослівно, то воно означає «лови день», намагайся жити справжнім, не думаючи постійно про майбутнє, про те, що буде наступного дня, наступного року. З одного боку, ця фраза є дуже проста, а з іншого, приховує реальну філософію життя і думки. Дуже цікаво, що поетична збірка віршів Горація «Оди», яка містить сенс його роздумів про людське життя і про непередбачуваність майбутнього, питаючи про щастя людини, написана латинською мовою та користується неабиякою популярністю серед читачів та прихильників аутентичної поезії.

Ще одна дуже цікава особистість, Сенека, римський поет і філософ, який народився в 4 столітті до нашої ери. Він залишив для своїх нащадків безсмертний та, напевно, багатьом відомий вислів "*Per asperam (sic itur) ad astra*", що означає «через терни до зірок» та пояснює: шлях, яким йде людина, щоб досягти бажаного, матеріалізувати свої мрії, мати здатність почути себе, може бути сповнений перешкод (через всі труднощі до зірок). Трагедія «Hercules Furens», написана Сенекою вже в похилому віці, в якій Геракл, міфологічний герой, всесвітньо відомий своєю «важкою роботою», с детально на своєму прикладі практично пояснює сенс цього «крилатого» виразу.

Філософ Декарт використовував латину, щоб висловити свої найважливіші та глибокі думки. Відомий вислів "*Cogito ergo sum*" означає "я мислю, отже, я існую". Таким чином, у роздумах про філософію людської поведінки, свідомості людини, Декарт використовує тему людського розуму. Було б чудово, якщо ми сьогодні могли б використовувати цю формулу, які і інші математичні формули Декарта, для того, щоб зрозуміти як діє розум та про що думають ті люди, які діють егоїстично, не замислюючись про наслідки їх діяльності.

Всесвітньо відомий поет Горацій спонукає людей у своїх творах отримувати насолоду від життя сьогодні і як це тільки можливо тому що, майбутнє невідомо для людства, що також зазначив в дев'ятнадцятому столітті Джакомо Леопарді. Існує вираз Джакомо, який стимулює бути стриманим і діяти з розумом: «*in medio stat virtus*», що означає «істина посередині». Цей вислів пропонує людям шукати баланс між двома крайнощами, без перебільшення — модель добродісної дії та думки. Вираз пов'язано з філософією середньовіччя, але вже Арістотель говорив про важливість знаходження балансу. Філософ зазначав завдяки латині, що у

кожного є можливість уникнути багатьох суперечок та сварок у різних ситуаціях.

Ще один влучний вислів «*Fortes fortuna adjuvat*», загальна думка грецького поета Симоніда. Зокрема, у Вергілія цей вислів вживається як «*Audacem (або Audentes) fortuna iuvat*». «Сміливим Бог володіє» - так звучить українська версія приказки. Цей вислів використористовував у своїх творах не один митець. Так, наприклад, Шиллер у своєму «Вільгельм Телль» (акт I, сцена 2) говорить: «ньому. *Dem Mutigen hilft Gott* » («Хороброму / мужньому допомагає Бог»). Наразі крилатий вираз «*Fortis fortuna adiuvat*» використовується в якості девізу різних армій, зокрема, використовується до теперішнього часу в армії США, та навіть на гербах окремих сімей і кланів.

Підсумовуючи, хочу наголосити на тому, що латинська мова не тільки продовжує своє успішне існування у виразах відомих філософів, а й наразі продовжує повчати людей життєво необхідним правилам, які були створені ще за часів Сенеки. У наш час людство використовує зміст виразів, не замислюючись, що до їх створення буди долучені філософи Риму та Греції, а латина стояла у витоків цих по-справжньому «крилатих» висловів. Тому нам, сучасній молоді, на мою думку, треба уважно ставитися до історії, культури, навіть до змісту слів та фраз, які ми можемо необачливо кидати, або ж навпаки, використовувати з силою нашої думки та думки великих поетів та творців. Нехай латина буде викорбована гарними висловами назавжди, таким чином залишив безсмертний слід в історії людства.